

**DRAPIESTWO** (67) *sb n*

-stwo (65), -stwo (2).

a *pochylone* (w tym 3 r. błędne znakowanie); e oraz o *jasne*.

sg *N* drąpiestwo (9). ◇ *G* drąpiestwa (14). ◇ *A* drąpiestwo (15). ◇ *I* drąpiestw(e)m (13). ◇ *L* drąpiestwie (5). ◇ *pl N* drąpiestwa (4). ◇ *G* drąpiestw (2). ◇ *A* drąpiestwa (5).

*Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.*

1. *Grabież, zabieranie komuś czegoś gwałtem; rozbój, morderstwo; grassatio, rapacitas, rapiendi spes* *Mącz*; *raptus Cn* (52) : *LudWieś* A4; *Drapieństwá* [Rapinae] bezbożnych potąrgną ie *Leop Prov* 21/7; *BibRadz Prov* 21/7, 4. *Esdr* 12/32, II 4v; *BielKron* 392; *Grassatio*, *Lup/ drapieństwo pułtośzenie/ morderstwo. Mącz* 148d, 317c; *A* thák wżytko dobro iego wniwecz obrociło fie przes drapieństwo ludzi złych. *HistRzym* 128v, 131; *CzechEp* 216, 247; *WujNT Philipp* 2/6, s. 687; *SarnStat* 519; (*marg.*) *Krolestwo bez fprawiedliwości rozboiem ieft. (–) Iákaż to Rzeczpołpolita/ ktora tákie ma drapieństwo? SkarKazSej* 685a.

*W połączeniach szeregowych* (6): *LubPs* O6v; *KrowObr* 63v; *Mącz* 387b; *RejPosWst* [110<sup>3</sup>]; *ArtKanc* Q11v; bo gdzie fie dzieią mordy/ złodzieyftwá/ drapieftwá/ chćiwóć ku pánowaniu/ to wżytko ácz nieiáki kftált pożytku w łobie ma/ ále fie bárzo vcźciwóći fprzećiwia. *Phil* H4.

*Zwroty*: »drapieństwem się obchodzić« = *rabować* (1): *Praedor*, *Drapieństwem fie obchodzę/ zbiyam. Mącz* 317c.

»drapieństwem żyć, żywić się« (3 : 2): *MiechGlab* 23; przodkowie náłzy [...] też iáko Tátárzy drapieństwem żyli *OrzRozm* K4; *BielKron* 8, 386; in caede atque ex caede vivere, *Morderftwem á drapieństwem fie żywić. Mącz* 29d.

*Wyrażenia*: »drapieństwo na dobrowolnej drodze« (2): *Zkázuiem iż ftároftowie mają [!] fądzić iedno o cztery ártikuły/ A to o zgwałcenie bialey głowy/ O drapieństwo ná dobrowolnych drogách/ O fpalenie/ O gwałt domowy kto kogo náiedzie. UstPraw* A2v, G2.

*bibl.* »wilcze drapieństwo« (1): *Tenci ieft nápierwfzy [...] przykład przewrotności a owczego odźienią i zarás wilczego drapieftwa [lupi rapaces Vulg Matth 7/16]/ wpierwfżem proroku fałfzywem fżatanie MurzNT* 31.

*Szeregi*: »drapieństwo i gwałt« (3): niechayby I. M. Pan Hetman Polny [...] drapieftwá y gwałtow furowie bronił *VotSzl* E3v; [aby żołnierze] żadného łupieftwá dóbr którychkolwiek y drapieftwá y gwałtów [violentas *JanStat* 722] w dobrách żadnému nie czynili. *SarnStat* 903 [*idem*] 901.

»krzywda i drapieństwo« (1): *Słowo Iwreyfkie Chámás* znaczy krzywdę y drapieństwo. *BudBib* I 3v *marg.*

»łakomstwo albo drapieństwo« (1): wam vrągáyá/ [...] máyacy ferce ćwiczone w łakomftwye álbo drapyeftwye [*cor exercitatum avaritia Vulg 2.Petr 2/14*] *KromRozm* I D2v.

»łotrostwo a (i) drapieństwo« (2): á gdy fie rośplodził [*Kaim*]/ wpráwował fyny fwoie ná łotroftwá á drapieftwá *BielKron* 3; *Mącz* 398a.

»drapieństwo, (a, albo, i) łup (a. łupieństwo)« [*szyk 4 : 2*] (6): *Castae manus*, *Ręce* żadnego łupu á drapieftwá niewinne. *Mącz* 40c; *RejAp* 107; Tákowych ludzi okrutne wyciąganie/ fprawiedliwie drapieństwem álbo łupieftwem názwąć możemy. *KuczbKat* 330; *ReszHoz* 139; iefli drapieftwá/ álbo

łupy [*rapinae, spoltia JanStat* 879] iákie/ [...] w ziemiách y pánstwach náfzych z obu łtron będą wczynioné: dla tego przereczony pokóy y iedność nie ma bydź kázoná *SarnStat* 1100, 1076.

»ogień, miecz, (i) drapiestwo« [*szyk zmienny*] (2): *BielKron* 228; Petuereotype omnia rapinis, incendiis, coedibus, Ogniem/ drapiestwem/ mieczem wśiŕtko wywrócić, *Mącz* 488c.

»pobieranie i drapiestwo« (1): A tak v nas [*Tatarzy*] pobieranie y drapiestwa czynią nie małe. *MiechGlab* 27.

»rozboj a drapiestwo« (1): łzczego [*Turcy*] vrołli? [...] z rozboiu tylko á drapiestwá *BielKron* 244.

»drapiestwo i trapienie« (1): Ták mowi Adonái Iehowá/ [...] odyimićie drapiestwo/ y trapienie [*iniquitatem et vastationem*]/ á ład y łpráwiedliwość czynićie *BudBib Ez* 45/9.

»wydzieranie abo drapiestwo« (1): duchowieńtvo dotąd łpráwiedliwości mieć nie może/ o iáwne dźieięćin łwych wydzieranie/ ábo drapiestwo *PowodPr* 23.

»złość a drapiestwo« (1): przyecháli pośłowie s Prus od łłáchty y mieśzczan [...] poddawáiác łie pod obronę krolowi [...] ábowiem Krzyżownicy wielkie złości á drapiestwá nád nimi wymyśłáli *BielKron* 391v.

»drapiestwo a złupienie« (1): miáftho rátunku iákiego álbo wípomożenia iákiego/ drapiestwo á złupienie. *RejZwierc* 76.

2. *Chęć, żądza grabieży; rapacitas Mącz* (10) : Tak y v człowieka gdy będą paznochti [...] długie, á zakrzywione na konczach/ znamionuią drapieztwo okrutność niewiarę łakomśtvo/ zawidzenie y mężoboyśtvo. *GlabGad* P3v; O drapiestwie Tatarskim. *MiechGlab* \*\*4; *KromRozm I* [L3]v; *Rapacitas*, *Drapiestwo*/ łápániná/ łakomśtvo. *Mącz* 346a; [*heretycy*] ná pokrywánie łwego łumnienia/ rośpułtności ćielefney/ drapiestwá/ lichwy/ złupienia dobr kościelnych/ wiárę łobie iáką chcą przędá *SkarŻyw* 80; *GrabowSet* N3.

*Szeregi* »chytrość i drapiestwo« (1): Fortél woźnicá chytrość y drapiestwo konie *KochMRot* Cv.

»drapiestwo i niepowściągliwość« (1): Bieda wám [...] obłudni/ że [...] kielich i mię z wierzchu oczyścićie/ a wewnątrz łą pełné drápiestwa i niepowściągliwości [*rapina et iniustitia*] *MurzNT Matth* 23/25.

»drapiestwo i nieprawość« (1): wy Pháryzeufzowie to co iest z wierzchu kubká y miły oczyścićie: lecz co iest we wnątrz w was/ pełno iest drapiestwá y niepráwości [*rapina et iniquitate*]. *WujNT Luc* 11/39.

»drapiestwo i plugastwo« (1): Biáda wam [...] obłudni: iż oczyścićie kubek y mię zwierzchu: á wewnątrz pełni iestęćie drapiestwá y plugáłtwá [*rapina et immundita*]. *WujNT Matth* 23/25.

3. *Łup, zdobycz pochodząca z grabieży; dobra zdzierstwem nabyte; rapina Mącz, Calag, Cn; praeda Calag* (5) : á nieżádáycie drapiestwa [*rapinas*] *WróbŻołt* 61/11; *BibRadz Eccli* 16/13; *Rapina*, *Łup*/ korziść/ drapiestwo. *Mącz* 346a; *Calag* 386b; Klotáryus krol zwoyłkiem idác/ dobrá Biłkupśtwá Wiromándeńského połupił/ [...] łkarał go P. Bog/ iłz przez trzy dni/ rufzyć łię z onym drapiestwem niemogli. *SkarŻyw* 527.

Synonimy: 1. *gwałt, krzywda, łakomstwo, łotrostwo, łup, łupiestwo, pustoszenie, rozboj, wydzieranie, złodziejstwo, złupienie*; 2. *chytrość, łakomstwo, łapanina, niepowściągliwość, nieprawość, plugastwo*; 3. *korzyść, łup*.

*Cf* **DRAPANINA, DRAPIEŻ, DRAPIEŻNOŚĆ, [DRAPIEŻYNA], NIEDRAPIESTWO**

KN